

Nagy Mónika

Shodo: gondolatok az Írás Útjáról

Nagy Mónika vagyok, japán kalligráfiát tanulok, tanítok, 3 dan-os tagja vagyok a tokiói Nihon Shunju Shoin kalligráfia iskolának. 1976-ban születtem Miskolcon, gimnáziumba, egyetemre is ott jártam. Televíziót akkoriban ritkán néztünk, játékaim alig voltak, leginkább rajzolni és olvasni szerettem. Gyermekkoromban emlékszem, híres festő akartam lenni. Szüleim erről azt képelték, hogy azok mind egy padlásszobában éheznek, kopott ruhákban járnak és meg nem értetten, magányosan halnak meg. Nem is kaptam rendes rajzképzést, sem festeni nem tanultam, csak magam kedvére alkottam gyerekként, mégis a művészet világa vonzott, ezért aztán művészettörténetet hallgattam az egyetemen. Gondoltam, ha elindulok, előbb-utóbb majd csak eljutok valahová.

Itt találkoztam először a japán művészettel, a tusfestéssel és a kalligráfiával. Olyan volt, mint a megvilágosodás: ez az, amit kerestem. Az ógörög művészet tökéletessége idegesített, az európai festészet, a reneszánsz, a barokk, a színek és formák kavalkádjá megszedített, gyönyörködtetett, az impresszionisták elbűvöltek, a 19-20. századi festőóriások napokra megszedítettek, elgondolkodtattak. Boldog voltam, hogy azzal foglalkozhatok, amit szeretek, de sok is volt egyszerre, nyugtalanított, hogy mindezek ellenére mégsem találok azt, amit keresek, bár nem is tudtam, hogy mit keresek.

Azután találkoztam a fenséges fehér háttéren az őszinte fekete ecsetvonásokkal. Hogyan lehet ilyen tökéletes az, ami ilyen egyszerű? Itt ez az ecsetvonás, egy élet tudása van benne és három-emberrnyi erő-lendület. Aztán ott az a másik kép: gyermekrajzhoz hasonló egyszerű vonalak, mégis érthető és megmosolyogtat a derűs humora. Mi kell hozzá? Papír-ecset-tus-víz... és egy élet.

Elmerültem a japán tusfestészet világában, ezzel együtt egyre mélyebben szerettem volna megérteni, ismerni a japán lelket, azt a világot, amely létrehozta. Ekkoriban találkoztam a kalligráfiával is. Mi ez: írás-e, vagy kép? Az addig ismert kategóriákba beilleszteni nem tudtam. Információ alig akadt róla, ismeretlen terepre tévedtem, ami úgy vonzott, mint a mágnes. Igenis, meg akarom érteni, megfejteni, megtanulni. Végre megtaláltam az utat: az írás útját, ami így az én utam is lett.

Írhatnék a kalligráfia eszközeiről, stílusairól, mi a kaisho-írás, mi a kana-írás, de egy-két oldalba csak azt sűrítgetném bele, amit bárki megtalál az interneten, amit már milliószor leírtak. Inkább arról írok, ami amit európaiként eleinte nagyon nehéz megérteni-megélni: mi az az írás útja?

Több, mint 10 éve foglalkozom kalligráfiával. Már az elején tudtam, hogy nem értheti az, aki nem gyakorolja: az utat nem elég látni, járni kell rajta! Csináld- magad jellegű könyv is van bőven, alapismereteket adó könyvek, de mire elég? Megtudom belőle, hogy mit vásároljak, ha ki akarom próbálni a kalligráfiát.

Mestert kell keresni, aki átadja tapasztalatát és terelget, beilleszkedni egy japán kalligráfia iskolába, hogy megéljem, amit ők, úgy gondolkozzam, hogy átlényegüljek és felkészüljek rá, hogy befogadjam a tapasztalatokat. Milyen nehéz volt ez eleinte, értetlen európaiként! Megérteni, megtudni minél hamarabb, készen kapni a tudást: ehhez szoktunk. Évek óta tanulok, mégsem értem: micsoda frusztráció! Nem sikerül úgy, ahogy szerettem volna, és a következő sem sikerül. Ideges vagyok, úgy érzem, nem vagyok elég ügyes, tehetséges. Hová rohan a nyugati elme, miért akar mindent rögtön és azonnal?

Az Írás útja is egy út, ha rálép az ember, akkor az élete útjává lesz ugyanúgy, mint a Tea Útja, a Harcos Útja, és a többi művészet, ami túllép ezen a fogalmi kereten és életforma, (el)hivatás lesz. Nem az számít, meddig tart, nem a célállomás számít; egyáltalán: az sem számít elér-e az ember célig. Az út a lényeg maga, haladni rajta, örülni minden újnak, ami eléje kerül az utat járónak. Befogadni, magáévá tenni minden tudást, tapasztalatot, amit az út hoz elé. Nőni, növekedni az utat járva. Akadály jön? Leküzdeni és megerősödve folytatni az utat. Az utazás maga az élet.

Az írás útja is így visz előre. Mit sem ért az, aki az út mellett ülve nézegeti az arra haladókat, nem érzi, amit ők éreznek, nem értheti, amit ők tudnak. Utam során én is bejártam a frusztráció és a csalódottság lépcsőfokait, minden új tapasztalatommal, és az út során tanult hétköznapi

bölcsességekkel egyre kevésbé voltam frusztrált és csalódott. Az út megnyúlt, már nem érdekel, mikor érek célba, boldoggá tesz, hogy haladok előre és minden nap újat tanulok. Már nem a célt lesem, így meghallom saját gondolataim: megértettem az írás útjának lényegét, így koncentrálni tudok az írásra. Arra, hogyan fejlődhetek. Mitől lesz szebb az írásom? Egyáltalán, mitől szép az írás? Vagy nem is szép, hanem inkább jó? Pedig valójában nem ez a legfontosabb kérdése a japán kalligráfiának, mégis, aki tanul, azt természetesen erősen foglalkoztatja a gondolat, így engem is.

A grafológia szerint az írás az emberi karakter, a lélek lenyomata. „Az írás az ember maga.” A japánok is úgy tartják, hogy az írásban megmutatkozik az az ember lelke, mestermű az, ami a kalligráfus emberségét tükrözi. E szerint a gondolatmenet szerint tehát ahhoz, hogy az írás jó legyen, szép legyen, az embernek is jónak kell lennie. Azt talán könnyebb megfogalmazni, mitől jó egy ember.

A jó ember egyenes, gerinces, az igazságot keresi és megveti a hazugságot, az álnokságot. A jóra törekszik, nem vét a törvény ellen, nem vét embertársai ellen. Jelleme nemes, erős, szelleme szabad. Vágyik a tudásra, bölcsességre, tanul és fejlődik belső indíttatásból. Szereti, megbecsüli tehát a munkát, szorgalmas. Nem magamutogató, nem dicsekszik, nem törtet, nem gázol át másokon. Ám ez nem azt jelenti, hogy hagyja, hogy mások átgázoljanak rajta. Bátor, megvédi igazát. A jó ember egész életében arra törekszik, hogy jobb legyen.

Írását, tudását is folyamatosan fejleszti, így bizonyos, hogy egyre szebb-jobb lesz az is. A japán gondolkodás így tartja, ez az élet rendje. Mi, európaiak hajlamosak vagyunk inkább az ösztönös zsenit tisztelni, mint azt, aki lassan, apránként, időtlen kitartással képzi magát, és lehet, hogy 20 évesen még nem alkotja meg főművét, ám később egy élet tapasztalatát, összegyűjtött bölcsességét és jóságát beletéve alkotásába annak ereje magával ragad és elámul az európai szem is: micsoda remekmű!

Tiszteld a tanítód, mestered! Ő már nagy utat bejárt, összegyűjtött tudását hajlandó megosztani veled. A kalligráfia iskolában szigorú hierarchia uralkodik. Van egy tanítómesterem, aki ténylegesen tanít, egy idős mester, aki felügyeli mesterem és az én előmenetelem is, az iskola nagymestere, vezetője pedig szintén nyomon követ, vizsgáztat, kijavít. Vizsgákkal lehet egyre magasabb szintre lépni, ám amíg magam is el nem érem a mesteri szintet, addig másolni, tanulmányozni kell a mestereim munkáit, írását, meditálni rajta, követni az utasításokat. Miután magam is mesterré váltam, kialakíthatom a saját stílusom. Addig kézen fogva segítenek az úton előre. Igyekszem tehát követni a tanítást, minél inkább megértem, annál inkább tudom: mennyi mindent nem tudok még. De megértettem: ez nem baj, a lényeg, hogy járjam tovább az utam, tanuljak, igyekezzek jobb ember lenni, és továbbadni a tudást azoknak, akik úgy döntenek, hogy velem együtt ugyanezt az utat akarják járni.